

1.

Toen ik, Sonia Kronlund, rond de twintig was, verstopte de eerste jongen met wie ik heb samengewoond een bandrecorder in mijn woonkamer tussen de radiator en de muur. Daarmee legde hij vast wat er gebeurde als hij weg was, en later luisterde hij naar wat ik had gezegd tegen mensen die langskwamen of aan de telefoon. Vervolgens maakte hij er zo nu en dan toespelingen op. Als ik over hem of over onze relatie had gepraat, stelde hij me vragen en gaf me details die me angst aanjoegen. Hoe wist hij wat ik had gezegd? Waar kwam dat vandaan? Het was idioot. Onze relatie duurde een paar maanden. Toen ik achter de waarheid kwam en hij die uiteindelijk bevestigde, raakte ik in paniek en verbrak de relatie.

Een paar jaar later verhuisde ik naar Londen om te gaan samenwonen met een jonge Engelsman die daar in de uitgeverwereld werkte. Hij was zo *British* als de Engelsen in *Asterix*, met zijn neus in de lucht, een wolkje melk in zijn hete theewater en 's nachts een slaapmuts op. Op een dag hoorde ik dat hij al een hele tijd niet meer werkte, want hij was Amerikaan en had geen papieren. 's Morgens ging hij naar de bibliotheek en

's avonds deed hij alsof hij van zijn werk kwam. Die keer werd ik nog banger. Ik dacht dat hij me 's nachts zou vermoorden als ik hem vertelde wat ik had ontdekt en ik zweeg. Een paar dagen lette ik goed op hoe hij zijn thee dronk en zijn scones at. Ik stelde vragen over zijn werk. Hij gaf ontwijkende antwoorden. Op den duur kreeg hij waarschijnlijk wel door dat ik het wist. We hebben er niet over gepraat. Ik ben vertrokken.

En zo ging het verder. De mannen van wie ik hield waren vaak oneerlijk, ze logen, ze manipuleerden. Dat maakt me verdrietig, maar waarschijnlijk is dat mijn type. Die vreemde aantrekkingskracht speelde ook in mijn werk. Ik voelde me sterk aangetrokken door praatjesmakers, leugenaars en andere charlatans. En toen Marianne contact met me opnam en ik het verhaal over Ricardo hoorde, kwam dat op mij over als een nieuw element in een eindeloze, grillige persoonlijke ontdekkingstocht. Trouwens, dat ik deze man niet ben tegengekomen, dat ik niet op de lijst van zijn slachtoffers sta, is volgens mij puur toeval.

*

Op 14 november 2015, de dag na de lange nacht van de aanslagen op Bataclan en andere Parijse terrassen, ziet Marianne rond zes uur 's ochtends hoe Alexandre, haar vriend, haastig vertrekt naar ziekenhuis Louis-Mourier in Colombes, waar hij werkt als chirurg; hij is thoraxspecialist. Marianne en Alexandre zijn dertigers en wonen in Parijs vlak bij het kanaal Saint-Martin. Ze delen de

grote, geheel witte studio met gekleurde wandrekken die Marianne twee jaar geleden heeft gekocht en opgeknapt, het oogt als nieuw. Marianne is illustrator, probeert biologisch te eten, gaat naar de bioscopen aan het kanaal en naar de tentoonstellingen waarover gepraat wordt. De aanslagen hebben vlak bij hun huis plaatsgevonden. Ze zijn in shock, voelen zich betrokken, in gevaar. Als hij vertrekt, weet Alexandre al dat hij een zware dag zal krijgen. 's Nachts heeft het hoofd van zijn afdeling hem laten slapen, maar de gewonden die geopereerd moeten worden, kunnen niet langer wachten.

Als Marianne hem 's avonds thuis ziet komen, is hij kapot. Hij heeft de sombere blik die typisch is voor zijn slechte dagen. Hij ploft neer op de bank, kan niet meer praten, is uitgeteld. Nu hebben hij en Marianne al lang geleden afgesproken om aan het eind van de middag wat te gaan drinken bij de burens. Alexandre heeft er de kracht niet voor. Marianne haalt hem voorzichtig over, zegt dat hij niet zo kan blijven zitten, dat hij zijn zinnen moet verzetten. Hij geeft toe. Met zijn hoofd nog vol van zijn werkdag, vertelt hij ten slotte wat hij gezien en beleefd heeft. Djamila en Olivier, de burens, zullen die avond nooit vergeten; ze zijn in tranen als Alexandre de door hem geopereerde patiënten beschrijft, die doorzeefd met kogels, verminkt of verlamd zijn. Ze gaan er haast aan onderdoor als hij vertelt over het bij Bataclan gewonde meisje dat hij niet heeft kunnen redden, ze stierf op de operatietafel. En daarna de gruwelijke taak om de vader te vertellen dat zijn kind is overleden, de woorden die hij moest vinden.

Djamila en Olivier zijn onder de indruk als ze zien hoe bescheiden hij is en hoe hij zichzelf wegcijfert. Hij heeft gedaan wat hij moest doen, niet meer dan dat, hij weet maat te houden. In zijn jonge jaren had hij gewerkt als oorlogsarts bij Artsen zonder Grenzen, en dat had hem nu geholpen, zegt hij, om de juiste benadering te vinden, de goede afstand. Voor het eerst haalt hij een paar herinneringen op aan die tijd, met name uit Soedan. Hij schept niet op, hij blijft kalm. Maar dankzij die ervaring heeft hij die dag iets verontrustends begrepen: een paar van de kogels die hij uit de lichamen had gehaald waren niet door terroristen afgevuurd, maar door politieagenten.

Djamila en Olivier voelen zich dankbaar. Terwijl zij de hele dag uitgeteld voor de televisie hadden gezeten om keer op keer de beelden van de aanslagen te zien, zijn ze nu bijna trots als ze naar bed gaan omdat ze een van de zeldzame personen kennen die zich nuttig hadden gemaakt op die rampzalige dag.

Als Marianne haar verleden met Alexandre de revue laat passeren, in dat bloemrijke straatje waar ze nog steeds woont, als ze er weer over praat met de burens, die haar sindsdien uit alle macht steunen, blijft die avond een van de meest verbijsterende gebeurtenissen van haar leven.

Want niets van alles wat Alexandre vertelde was waar. Marianne weet dat nu. Alexandre heeft nooit een voet in dat ziekenhuis gezet. Hij is geen dokter. Hij heet niet eens Alexandre.

In het begin van hun relatie accepteert de jonge vrouw zonder veel enthousiasme het voorstel om uit eten te gaan. Ze vindt hem een nette burgerman, een beetje gemerd, niet echt haar type. Het overhemd in zijn broek, dat soort details. Maar ze laat zich inpalmen door zijn vriendelijkheid, hoffelijkheid en zijn behoedzame manier om haar voor zich te winnen, wat ze toeschrijft aan zijn Braziliaanse roots: hij groeide op in Rio, waar hij medicijnen studeerde. Na een jaar of tien bij een hulporganisatie in Afrika volgde hij een collega naar Frankrijk, Jean-Yves, van Artsen zonder Grenzen, die hem hielp aan zijn baan in het Colombes-ziekenhuis. Als buitenlander moest hij wel een deel van de examens overdoen. Maar nu is dat voor elkaar, Alexandre wil zich graag vestigen, iets opbouwen.

Al snel lijkt hij verliefd en wordt sentimenteel. Mari-
anne gaat erop in, maar blijft voorzichtig. In haar omgeving ziet iedereen hem wel zitten. Haar familie, haar vrienden, iedereen is dol op die jongen die zo attent, zo aardig, zo behulpzaam is. Hij is ook een knappe man, zo'n *latin lover*, lang, sterk, met lichtbruine ogen en een getinte huidskleur. Haar vrienden pushen haar: 'Kom op, eindelijk stuit je eens op een vent die serieus is, die wel wil, vooruit, geef het een kans.'

Zij is een rustige, georganiseerde jonge vrouw, met een zachte, duidelijke stem. In haar leven lijkt alles zijn plaats te hebben. Haar tere, bleke huid verhult niet dat ze een eigen wil heeft. Ik weet niet waarom, maar als ik

aan haar denk, vind ik haar iets heel ‘Frans’ hebben.

Ze heeft nauw contact gehouden met haar ouders, die buiten Parijs wonen, gescheiden zijn maar goede vrienden zijn gebleven. Alexandre zit in hetzelfde schuitje. Zijn vader, Francisco, is rechter in Rio. Zijn moeder woont in de Verenigde Staten, in New Jersey, waar ze een nieuw leven is begonnen met een Amerikaan. Verder heeft hij drie zussen, wier voornamen beginnen met een R: Roberta, Renata en Raquel. Zijn doopnaam, Ricardo, past in dat rijtje, maar iedereen noemt hem bij zijn tweede voornaam, Alejandro, wat hij heeft verfranst tot ‘Alexandre’. In zijn familie bellen ze elkaar vrijwel elke dag. Marianne is onder de indruk van de hechtheid van die clan met die gestaalde karakters. Ze vraagt zich af hoe ze daar een plaats tussen zal vinden. Roberta, de oudste, woont in de Verenigde Staten, naast hun moeder, en heeft twee kinderen. Alexandre vindt het jammer dat ze haar werk heeft opgegeven om voor het gezin te zorgen. Hij wijt dat aan haar man, die hij een tikje macho vindt. Raquel, het nakomertje, is nog steeds op zoek naar zichzelf en verspilt het geld dat haar vader haar zonder nadenken geeft. Alexandre zou willen dat hij strenger was, dat hij niet alles van haar door de vingers zag.

Renata is degene met wie hij zich het meest verbonden voelt. Ze schelen maar twee jaar. Of is het vooral Roberta? Marianne verwacht ze met elkaar. Ze denkt na, aarzelt een poosje, Roberta of Renata? Hakt dan de knoop door, nee, het is Roberta, degene die in de Verenigde Staten woont. Marianne vindt het belangrijk om

precies de details te onthouden van die denkbeeldige familiegeschiedenis die haar maandenlang heeft omringd. Ze wil geen fouten maken als het om die fijne, scherp getekende personen gaat die elke dag dingen beleven waar ze deel van heeft uitgemaakt, en die ze direct heeft ervaren. Een foto van het drietal heeft ze nog nooit gezien, maar ze kan nog steeds alles vertellen over hun haarkleur, en of ze lang van stuk zijn of klein. Zij wilde graag snel kennis met ze maken.

Kort na haar ontmoeting met Alexandre hoort hij dat zijn moeder kanker heeft, een vorm van myeloom. Hij is goed genoeg ingevoerd in de materie om te weten dat ze niet lang meer zal leven. Het stel doorstaat die beproeving die hen uiteraard dichter tot elkaar brengt. Alexandre hangt urenlang aan de telefoon met zijn zussen in Brazilië en de Verenigde Staten. Marianne steunt hem, heeft met hem te doen en is minder op haar hoede.

Als zijn moeder een paar maanden later sterft, vertrekt hij naar New Jersey. Hij is erg aangedaan, en de empathische Marianne ook. Als hij terugkomt, trekt hij in haar egaal witte studio bij haar in. Hij begint een speciale opleiding pediatrische chirurgie, in Toulouse, waar hij één week per maand heen gaat.

Zonder het echt te verwachten raakt Marianne zwanger. Ze is gelukkig. Hij knielt neer voor haar buik, zweert dat dit de gelukkigste dag van zijn leven is, en huilt. Dan gaat hij snel zijn vader bellen om hem het nieuws te vertellen.

Het gaat goed met de zwangerschap. Alexandre wil

beslist dat Marianne wordt begeleid door een collega uit het Colombes-ziekenhuis en dat het kind daar ook wordt geboren. Ze zal daar beter behandeld en eventueel verzorgd worden. Maar ze geeft de voorkeur aan een kraamafdeling vlak bij huis in Parijs, dat is handiger. Hij wordt boos, probeert haar te overtuigen en ze geeft uiteindelijk toe. Hij begrijpt ook niet waarom ze hem nooit komt opzoeken op zijn werk. Hij plaagt haar door te zeggen dat ze niet geïnteresseerd is in wat hij doet, dat ze altijd een excuus vindt.

Hij geeft haar het nummer van de ziekenzaal van de afdeling, zodat ze elk moment contact met hem kan opnemen. Ze moet benadrukken dat ze zijn vriendin is, anders durven ze hem niet te storen. Voor de zekerheid wil hij ook dat ze de nummers noteert van zijn drie zussen en van zijn vader in Brazilië, je weet maar nooit. Dat alles, zal ik later begrijpen, is zijn *gambler*-kant, speciaal voor de adrenaline, de spanning, de sport.

Marianne is vijfenhalve maand zwanger. Alexandre heeft steeds vaker dienst en slaapt vaak in het ziekenhuis, gaat direct door naar Toulouse en blijft soms een week, tien dagen weg. Als ze zich op een avond eenzamer voelt dan op andere avonden en haar buik nog wat harder is, probeert ze hem een paar keer te bereiken op zijn mobiele telefoon, maar hij neemt niet op. Ze belt het ziekenhuis. In de telefooncentrale kent de receptioniste niemand met die naam. Marianne denkt dat de lijsten niet up-to-date zijn. Het nummer van de ziekenzaal van de afdeling is ook fout. Ze begint zich zorgen te maken. Haar hart klopt sneller. In een opwelling en zonder al te

veel na te denken belt ze de andere vier nummers die hij heeft achtergelaten in Brazilië en de Verenigde Staten. Ze kloppen geen van alle, de telefoon rinkelt in de leegte, of er nemen mensen op die nog nooit van Alexandre hebben gehoord.

Er is iets mis: dat is alles wat ze kan denken. Alles draait, het stijgt haar naar het hoofd, hevige duizeligheid, een blik in de afgrond. Dan vermant ze zich, zegt tegen zichzelf dat hij nog maar coassistent is, en nog geen aanstelling heeft, wat hij haar niet heeft durven vertellen. En de andere nummers had ze verkeerd opgeschreven. Daar klampt ze zich aan vast.

De dagen daarna begint er twijfel te sluipen in elk onderdeel van hun leven. Alexandre zit in Toulouse, Marianne begint te zoeken. Op haar computer, die hij soms van haar leent, heeft hij een gebruikersaccount aangemaakt. Daar vindt ze niets abnormaals: gespecialiseerde artikelen, verslagen van operaties, administratieve documenten van het ziekenhuis. Dan herinnert ze zich dat hij vóór dat gebruikersaccount vaak haar desktop heeft gebruikt, met de Chrome-browser van Google. Ze zoekt in de geschiedenis en ontdekt wat hij gedaan heeft. Het blijkt dat ze een functie in Chrome heeft die automatisch de wachtwoorden registreert van alle geraadpleegde accounts, zonder dat die hoeven te worden weergegeven. Alexandre kende die instelling niet. Marianne heeft dus toegang tot alle accounts die door haar vriend nog maar een paar maanden geleden zijn gebruikt, zowel zijn e-mailaccounts, met de bijlagen, als zijn profielen op de sociale media, alles.

Algauw verandert haar duizeligheid in een val in de afgrond, een afdaling in de hel. Ze komt in een andere dimensie terecht: een tweede, een derde, zelfs een zevende wereld verschijnen achter deuren die door haar verkrampte vingers met een paar klikken worden opengemaakt. Haar stomme verbazing verandert in een shock.

*

Marianne ontdekt dat Alexandre een stuk of twintig e-mailaccounts, tientallen Facebookpagina's en profielen op datingsites heeft en dat hij correspondeert met talloze vrouwen in een stuk of zes landen. Het heeft er alle schijn van dat haar wederhelft veel amoureuze relaties tegelijk onderhoudt, in verschillende maten van intimiteit, in Frankrijk, Polen, Zweden, Spanje, Portugal, Argentinië en Brazilië. En passant komen er diverse kinderen tevoorschijn in gesprekken, op een foto, gestuurd voor een verjaardag, in een onschuldige e-mail: als ze de talrijke verwarde brokstukken aan elkaar plakt, concludeert ze dat er minstens één in Brazilië is, en een ander in Argentinië. Op een zeker moment telt ze vier woningen, vier appartementen waarvan hij de sleutels heeft, vier vrouwen die denken dat ze als enige met hem samenleven, onder wie twee in Polen en een die Spaans spreekt. Marianne begrijpt Pools, noch Portugees, noch Spaans, maar ze verdiept zich een paar dagen in die parallelle werelden, die kluwen van levens, zonder dat ze de deur uit gaat of iets eet. Ze onderzoekt accounts,

leest e-mails, commentaar, bestudeert de foto's. Dat alles afgewisseld met misselijkheid en overgeven.

Elke relatie brengt een andere voornaam en achternaam met zich mee, een ander beroep, nationaliteit, een heel nieuwe familiebiografie, kortom een ander leven. Soms is de man verkeersvlieger, soms oorlogsfotograaf, ingenieur bij Peugeot, militair in Gaza, politieagent, dokter, of franchisehouder van een cosmeticazaak. Op het Facebookaccount waar hij zichzelf militair noemt en tientallen foto's plaatst van diverse oorlogsgebieden, heeft hij meer dan 50.000 volgers. Hij is de ene keer Spaans, dan weer Argentijns, Braziliaans of Portugees. Hij heet Daniel, Alexander, Ricardo, Jeremias, Carlos of Antonio. Zijn vader is spoorwagearbeider in Buenos Aires, rechter in Rio of overleden bij een helikopterongeluk, auto-ongeluk of aan kanker. Marianne graaft gesprekken op met zijn echte moeder, Maria, die springlevend is, in een stadje in de staat São Paulo woont en absoluut niet gestorven is in New Jersey, noch geboren in Rio. Hij lijkt maar één broertje te hebben, een jongen van een jaar of twaalf die hij door laat gaan voor een neef, en die ze een iPad heeft gestuurd voor Kerstmis.

Marianne komt terecht in een uitgebreid visueel universum waarin die verschillende identiteiten zijn opgebouwd. Het bevat beelden van acteurs die geacht worden zijn ouders te spelen, namaakdiploma's en vervalste identiteitskaarten, nep-bankafschriften, met zijn telefoon gemaakte video's, selfies, gemonteerde filmpjes.

Ze krijgt de genadeslag als ze beseft dat hij zelfs tegen zijn eigen moeder heeft gelogen en een verhaal compleet verzonnen heeft waarin hij ingenieur is, net een dochtertje heeft gekregen en in Zuid-Frankrijk woont. Marianne zelf bestaat daarentegen helemaal niet. In al die mededelingen is geen spoor te vinden van hun leven in Parijs, van haar zwangerschap, van haar familie of van haarzelf. Ze is maar een miniem fragment binnen een enorme constructie, een systeem met talloze uitgestrekte vertakkingen. Langzaam maar zeker komen er details bij haar boven waar ze bang van wordt. Ze denkt aan die tientallen dagelijkse telefoontjes met zijn zussen, zijn vader, zijn collega's uit het ziekenhuis, die uren duren. Hoe kan de telefoon overgaan? Wie is er aan de andere kant aan de lijn? Hoe is dat mogelijk? Ze piekert over die vragen, bekijkt ze vanuit verschillende invalshoeken en neemt de tijd om te accepteren dat hij waarschijnlijk in het luchtledige praat. En misschien heeft hij een alarm geïnstalleerd om het apparaat te laten rinkelen? Heel haar leven stort in.

Vanzelfsprekend voelt ze zich eenzaam en angstig. Maar Marianne is een sterke vrouw. Ze wil begrijpen wie die man is, flarden van de waarheid vinden, iets om zich aan vast te houden. Wat gaat ze haar kind vertellen? Dat ze niet weet hoe zijn of haar vader heet? En ook niet waar hij vandaan komt of wie hij is? Dat kan niet. Ze wil op z'n minst een naam en een land. Dus ze houdt zich stil.

Al lang voordien heeft het paar afgesproken om in de kerstvakantie naar Zuidwest-Frankrijk te gaan, waar

Mariannes moeder woont. Laatstgenoemde heeft van haar dochter gehoord over de ramp die zich aan het voltrekken is, maar heeft beloofd te zwijgen, te doen alsof. Marianne wil die lange aanloop gebruiken om te observeren, te bestuderen, in de ogen van die man te zoeken wat erachter zit, diep vanbinnen, voordat het het helemaal in elkaar klappt. Ze ziet hem ademen, ze ziet hem slapen, ze ziet hem praten, de telefoon opnemen en ze probeert die twee beelden over elkaar heen te leggen, die van de ongelooflijk menselijke, genereuze, vriendelijke, attente persoon die ze bewondert en van wie ze zoveel houdt en van die andere, onbekende, ondoorgrondelijke man.

Maar het wil niet goed lukken. Ze kan het niet. Ze durft een onschuldige opmerking te maken over Polen, een paar dubbelzinnige toespelingen, maar als op zijn gezicht een klein moment van zwakte te zien is, een micro-stressreactie, stopt ze. Later is er dat liedje van Jeanne Moreau, ‘Toen besloot ik te lachen’, ze weet niet waar het vandaan komt, het was tijdens een autorit in gezelschap van Alexandre en haar moeder. Ze zingt vrolijk mee. Zingen lucht haar op en ook lachen vindt ze prettig. Haar moeder begrijpt de verborgen betekenis en neuriet mee: *‘Hij hield me stevig in zijn armen / En fluisterde me in mijn oor: / “Ik ga je wonderen beloven / Steeds van je houden, altijd door / En daarna ook nog voor je sterven” / Jij voor mij sterven? Holle taal! / Ik zie wat aangenamers voor me: / Laten we lachen allemaal! / Om al het slechte, al het goede / Mondiaal en maximaal!’*

Het lachen vergaat haar als ze terugdenkt aan de

medicijnen die hij voor haar had meegenomen om een infectie te behandelen en die ze gelukkig niet geslikt heeft, aan de medische adviezen die hij de mensen om hem heen gaf, of aan de antibiotica die hij een buurman bezorgde. Ten slotte ontdekt ze in de dubbele bodem van een koffer enkele bezittingen en een geldig Braziliaans paspoort waarin zijn staat: Ricardo. Dat is zijn echte voornaam en ook de naam die ik vanaf nu zal gebruiken in dit boek. Ze volgt zijn bewegingen via zijn e-mailaccounts, op de sociale media, ziet dat hij kaartjes koopt om twee dagen later naar Krakau te reizen en is niet verrast als hij aankondigt dat hij op oudejaarsavond dienst heeft. Ze loopt zoals gewoonlijk met hem mee naar het perron van het station, vertelt hem dat ze van hem houdt en dat ze hem zal missen, en ziet hem voor de laatste keer vertrekken.

Dan stuurt ze hem een kort bericht waarin ze uitlegt dat ze via een anonieme e-mail op de hoogte is gebracht van zijn leugens en over zijn andere levens, en hem vraagt nooit meer terug te komen. Hij antwoordt haar onmiddellijk, pareert, legt uit, moedigt haar aan om zijn Braziliaanse diploma's en zijn werkschema in het ziekenhuis te controleren, geeft haar nieuwe telefoonnummers. Hij belt nogmaals, wordt boos en zodra ze met een nieuw element of nieuw bewijs komt, bedenkt hij snel een scenario om erop te antwoorden. Hij klampt zich vast aan zijn kind dat spoedig geboren zal worden, aan hun liefde. Maar ze houdt vol. Ze regelt andere sloten voor haar appartement in Parijs, waarschuwt de politie en stemt ermee in hem nog een laatste

keer te zien in een café in aanwezigheid van een derde.
Hij voelt zich in de val gelokt en blijft niet lang. Ze zou
hem nooit meer zien.